MUHAMMED BİN İBRÂHÎM EL-BÛŞENCÎ

Mâlikî mezhebinde fıkıh ve hadîs âlimlerinden. Adı, Muhammed bin İbrâhîm bin Sa'îd bin Abûurrahmân bin Mûsâ el-Abdî el-Bûşencî'dir. Künyesi, Ebû Abdullah'dır. 204 (m. 819) senesinde doğdu. İlim öğrenmek için doğuda ve batıda birçok şehirleri dolaştı. Büyük âlimlerden birçoğu ile görüştü. Onlardan çok istifâde etti. Çok ilim topladı ve öğrendiği bu ilimleri tasnif edip, kitap hâline getirdi. 290 (m. 902) senesi Muharrem ayının ortalarında Nişâbûr'da vefât etti.

Büyük âlim Bûşencî'ye ilminin çokluğu sebebiyle "İlmin kaynağı" denmiştir. İlimde çok yüksek bir mevkii vardı. O, Yahyâ bin Bükeyr, Yûsuf bin Adî, Muhammed biri Sinân el-Avkî, İsmail bin Üveys, Sa'îd bin Mensûr, Ahmed bin Yûnus, Ümeyye bin Bistâm ve daha başka âlimlerden ilim alıp, rivâyetlerde bulunmuştur.

O, İmâm-ı Şafiî'den de ilim aldı. Ondan birçok mes'ele hakkında nakillerde bulundu. Kendisinden de, İmâm-ı Buhârî, Muhammed bin İshâk es-Sagânî, İbn-i Huzeyme, Ebû Hamîd İbni Şarkî, İsmail bin Necîd ve daha birçok âlim ilim alıp rivâyette bulundular. Ondan en son hadîs-i şerîf rivâyet eden, İsmail bin Necîd olmuştur.

Dâvûd bin Ali ez-Zâhirî büyük bir âlim idi. Bûşencî, bir defasında onun yanına gelmişti. Dâvûd-ı Zâhirî, kendisine çok ikramda bulundu. Yanındakilere: "Size faydalı olacak birisi geldi. Fakat ondan istifâde etmiyorsunuz?" dedi. İmâm-ı Buhârî, Bekâra sûresi tefsîrinin sonunda, onun rivâyetini zikr etmektedir. Ebû Abdullah da, onun hakkında: "O çok sabırlı, hadîsde hafız, sağlam ve emîn bir âlimdi. Onun ezberinde, Zeyd bin Zerî'nin rivâyet ettiği 6 000 hadîs-i şerîf vardı" dedi.

Hadîs ilminde büyük bir âlim olduğu gibi, Arap lisânının inceliklerine de vâkıf olan bir dil âlimiydi. Bu sahadaki âlimlerden çok şey öğrendi. Ona Horasan'da "Hadîs âlimlerinin üstadı" denirdi.

O'nun rivâyet ettiği bir hadîs-i şerîfte, Peygamber efendimiz (aleyhisselâm) buyurdu ki:

"İki kimseye gıbta edilir: Bunlardan biri Allahü teâlânın kendisine Kur'ân-ı kerîmi güzel okumayı ve onunla amel etmeyi, helâlini helâl bilmeyi ve haramını haram bilmeyi nasîb ettiği bir kimsedir. Diğeri de, Allahü teâlânın, mal verip de, onunla akrabasına yardımda bulunan ve onları ziyâret eden, Allaha tâat üzere kullanan kimsedir. Onlar gibi olmayı temenni et! Bir kimsede de, şu dört haslet bulunursa, dünyâda hiç bir şey ona zarar vermez: 1- Güzel huylu olmak, 2- İffetli olmak, 3- Doğru sözlü olmak, 4-Emâneti koruyucu olmak."

1) Tezkiret-ül-huffâz cild-2, sh. 657

2) Şezerât-üz-zeheb cild-2, sh. 205

3) Mu'cem-ül-müellifîn cild-8, sh. 202

4) Tabakât-ı Şâfiiyye cild-2, sh. 43, 49

5) Tabakât-ı Hanâbile cild-1, sh. 264